השייז אהדדי אלא לאו ש"מ ∗שאני ביז מחובר

מעיקרו לתלוש ולבסוף חברו ש"מ אמר מר

השוחם במוכני שחימתו כשרה והתניא

שחימתו פסולה ל"ק הא בסרנא דפחרא הא

בסרנא דמיא ואיבעית אימא הא והא בסרנא

דמיא ולא קשיא הא יבכח ראשון הא בכח

שני וכי הא ידאמר רב פפא בהאי מאן

רכפתיה לחבריה ואשקיל עליה בידקא דמיא

ומית חייב מ"ם גירי דידיה הוא דאהני ביה

וה"מ בכח ראשון אבל בכח שני גרמא

בעלמא הוא סיתיב רב אחוריה דרבי חייא

ורבי חייא קמיה דרבי ויתיב רבי וקאמר מנין

לשחיטה ישהוא בתלוש שנאמר יויקח את

המאכלת לשחום א"ל רב לרבי חייא מאי

קאמר א"ל יוי"ו דכתיב אאופתא קאמר והא

קרא קאמר קרא זריזותיה דאברהם קמ"ל

אמר רבא פשימא לי תלוש ולבסוף חברו

לעניז עבודת כוכבים הוי תלוש יידאמר

מר המשתחוה לבית שלו אסרו ואי ס"ד 6 6

הוי מחובר יאלהיהם על ההרים יולא ההרים

אלהיהם לענין הכשר זרעים תנאי היא דתנן יהכופה קערה על הכוְתל בשביל

שתודח הרי זה בכי יותן יו בשביל שלא ילקה

הכותל אינו בכי יותן הא גופא קשיא אמרת

בשביל שתודח הרי זה בכי יותן הא בשביל

שיודח הכותל אין זה בכי יותן והדר תני

בשביל שלא ילקה הכותל אינו בכי יותן הא

בשביל שיודה הכותל ה"ז בכי יותן א"ר

אלעזר תברא מי ששנה זו לא שנה זו רב

פפא אמר כולה חד תנא הוא הא בכותל

מערה הא בכותל בנין וה"ק הכופה קערה על הכותל בשביל שתודח ה"ז בכי יותן הא

בשביל שיודה הכותל אין זה בכי יותן "בד"א

בכותל מערה אבל בכותל בנין בשביל

שלא ילקה הכותל הוא דאינו בכי יותן הא

בשביל שיודח הכותל ה"ז בכי יותן בעי רבא

公1.

קיג א מיי פ״ח מהלי עשין סג טוש"ע יו"ד סי" ו :3 'סעי

סמג שם טוש"ע יו"ד מי ז:

קבו ג מייי פייג מסכי פונח (סלייט) [סלייג]: קמו ד מייי פייא מסלי שחיטה הלי"ט סמג

עשין סג טוש"ע יו"ד סי סעי' ב: קיו ה מיי' פ"ח מהל' ע"ו הל"ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי׳ קמה סעיף

ג: קיח ו מייי שם הל״ח מוש"מ שם ממי א: קים ז ח מיי׳ פי״ב מהל׳ טומאת אוכלין הלכה

תורה אור השלם

ו. וישלח אברהם את ידו וַיְּקָּחְ אֶת הַמַּאֲכֶלֶת לְשְׁחֹט אָת בְּנוֹ: בראשית כב י 2. אַבַּד הְאַבְּרוּן אֶת כָּל המקמות אשר עבדו שם אתם את אלהיהם על הָּהָרִים הָּרְמִים וְעַל הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל עֵץ רענן:

רבינו גרשום אלא לאו ש״מ ^{d)} מאי דאמרי׳ במחובר לקרקע

שחיטתו כשרה. כלומר רישא חיברו לדקא תני נעץ סכין . והרור לו ורשרו): הא רסרוא רקרב. רכילון אתי מכח דפחרא. כשרה דאתי מכח גברא בכל שעה: בסרנא דמיא דאתי מכח ראשון של מיא ופסול: דכתוב אאופתא. כלומר כמו סדוקה שבעץ שדומה היא כמו זו כלומר ביקוע מה אותו ביקוע אין בו יתרון לכל דבר אף דבר זה ןדאברהם קמ"לן ולא מצינו למשמע דלא תהא שחיטה : דלענין ע"ז הוי תלוש ואסור . דאמר רב המשתחוה לבית תלוש ולבסוף חיברו: ואי ם"ד דמחובר הוא אמר יורשים אותם את אלהיהם דמשמע אלהיהם על ההרים כלומר שהוא דבר תלוש ממש ולא ההרים עצמן שהן מחובריז ולאו חשוב אלהיהם והא דקא חזינן המשתחוה לבית אסרו שמעינן מינה דלאו חשוב כמחובר ועדיין תהא שחיטה כשרה במחובר. לענין הכשר זרעים תנאי היא לענין הכשו זו עים זונאי היא דאי תלוש ולבסוף חיברו הוי תלוש ואי לאו. דתנן הכופה קערה על הכותל וכר׳ י יותן ואם בשביל שלא ילקה רון ואם בטביל כואל קון כלומר שמגין על הכותל מן המים שאינו צריך לאותן מים על הכלי אינו בכי יותן . (הקערה): הא גופא קשיא אמרת בשביל שיודח הכותל הרי זה בכי יותן וכו': אמר ר׳ אלעזר תברא. כלומר דשני תנאים למדוה ולא קשיא לך דאמור הכי מי ששנה זו לא שנה זו (לעולם לר' אלעזר . דאמר אינו בכי יותן הוא סבר רתלוש ולבסוף חיברו הוי כולה חד תנא היא ולא קשיא הא בכותל מערה והא בכותל

א) נראה דל"ל אלא לאו ש"מ שאני וכו' כלומר רישא דאמר במחובר לקרקע שחיטתו כשרה מיירי בתלוש ולבסוף חברו ותדע לטכין מיירי במלוש ולבסוף חברו וחדע דמיירי במלוש ולבסוף חברו דקמני נעץ סכין בכוחל.

דאינו בכי

קשיין אהדדי. דקתני רישא במחובר לקרקע שחיטתו כשרה אלמא אבל בבח שני גרמא בעלמא הוא. ואכפיתה לא מיחייב דלא מיבעיא היה עומד שם וכפתו במקומו דפטור אפילו היה סוף מים לבא עליו דלא רביה רחמנא מלמלם אלא במקום שהתחיל ההיזק כבר כגון כבש עליו לתוך האש או לתוך המים כדתנן בהנשרפין (סנהדרין

עז. ושם ד"ה פוף) אבל פוף חום לבא ופוף מים לבא פטור אפילו כפחו במקום אחר והביאו שם פטור אע"ג דאם היה סוף מים לבא עליו היה חייב למאן דאמר אשו משום חליו דמאי שנא מאשו ברוח מצויה דאין חילוק בין מקרב האש אצל הדבר למקרב הדבר אצל האש דהא כופף קומתו של חבירו לפני הדליקה שיכולה לבא ברוח מלויה חייב כדאמר בריש הכונס (ב"ק נו. ושם ד"ה אילימא) מ"מ הכא פטור שבשעה שהביאו שם לא היה סוף מים לבא אי לאו דאשהיליאו אחר כך ואמה דאשקיל לא מיחייב בכח שני ודומה לזרק חץ ותרים בידו וקדם בעלמו וסילק את התרים דפטור: בונין לשחימה שהיא בתלוש שנאמר ויקח את המאכלת.

ואם תאמר והא האי קרא בקדשים כתיב דבפרק התודה (מנחות דף פב: ושם ד"ה ויקח) ובקוף פ' דם חטאת (זבחים דף לו: ושם ד״ה והתם) נפקא לן מהכא דקדשים טעונין כלי ואומר ר״ת דלענין תלוש גמרינן נמי אחולין מדכתיב לשחוט את בנו ולא כתיב לשחוט את העולה אבל כלי לא שייך למילף בחולין אלא בקדשים כשאר עבודות דבעו כלי שרת ומדכתיב ויקח ולא כתיב ויכין דרשינן תלוש בחולין ומדכתיב מחכלת ולא כתיב המחתך דרשינן כלי בקדשים ואע"ג דהכא דחי רבי חייא א] דוריוותיה לאברהם קמ"ל התם לא שיין ישלמימר הכי: לענין עבודת כוכבים הוי תלוש דאמר רב המשתחוה לבית בו'. לא בעי לאתויי הכא פלוגתא דרבי יוסי ורבנן דפליגי במשתחוה לאילן בפרק כל הללמים (ע"ו דף מח.) ייז דאפילו רבנן דשרו התם היינו דוקא אילן שנשרש (ב) ויולא מן הקרקע וחשיב כמחובר מעיקרו ולח דמי לבית ומתניתין דכל הללמים (שם לף מו.) דמי שהיה כותלו סמוך לעבודת כוכבים ונפל כו' אבניו ועליו

תלוש ועפרו מטמאין כשרץ לא מצי נמי לאתויי דהתם כשבנאו מתחלה לשם עבודת כוכבים או השתחוה מקודם לכל אבן ואבן: אבור רבי אלעזר תברא בו'. לא שייך לשנויי הכא הא בשביל שיודח הכוחל נעשה כמי שלא ילקה הכותל כיון דאין לו לחלות זה בזה דאין הטעמים שוין דהא דלא הוי בכי יותן בשביל שיודח היינו משום דחשיב כמחובר ובשביל שלא ילקה הוי משום דלא ניחא ליה ולא דמי לנתן הוא ואמרה היא דבפ"ק דקדושין (דף ה:) דמשני התם נעשה כמי שנתנה היא ואמרה היא דחד טעמא הוא משום דכתיב (דברים כד) כי יקח איש אשה ולא שתקח את עלמה ואם תאמר דהכא משמע דפליגי תנאי בתלוש ולבסוף חברו לענין הכשר זרעים ולרב פפא הוי לכ"ע כתלוש וא"כ מאי קא מבעיא ליה לרב יוסף בפ' המוכר את הבית (ב"ב לף סו: ושם ד״ה בעי) מי גשמים שחשב עליהם להדיח את האילטרובל מהו להכשיר בהן את הזרעים וי"ל דלרבי אלעזר דאמר תברא למ"ד מחובר הוי מבעיא ליה דשמא אילטרובל לא הוי מחובר כמו בית:

מחובר לא מכשרי דהכי תניא בת"כ [שמיני פרשה ח] אשר יבא עליו מיסש אין לי אלא מים וכו' יכול אפילו הן בבורות שיחין ומערות יהו מכשירין ת"ל כלי אין לי אלא שמלאן בכלי שלשחות מנין לגבל בהן את הטיט ולכבס בהן את הכלים ח"ל בכל יטמא אי בכל יטמא יכול אפילו בבורות שיחין ומערות ח"ל כלי מה כלי מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל כו' יכול אפילו חישב עליהם שירדו בבורות ושיחין ומערות יהו מכשירין ח"ל אשר ישתה אין לי אלא ששמלאן לשתיה מנין שאם חישב עליהן להדיח עצים ואבנים ת"ל מים כו' אלמא אחשבינהו לצורך תלוש מכשירין לצורך מחובר לא מכשירין אא"כ ניחא ליה בנפילת הפירות לתוכן דהיינו הדר אחשבינהו לתלוש. יוהא דאמרינן בפסחים (דף טו.) מחוברין מכשירין היינו דניחא ליה שיפלו פירות לחוכן או להושיט ידיו להדיחן כשיוליא הפירות מן המים: בשביל שחודת. הקערה הרי הן בכי יותן אם נפלו אחר כך על הפירות אפילו לאחר זמן הוכשרו דאחשבינהו להנך משקין להדחת קערה וניחא ליה בהך נפילה אפילו לא אחשבינהו לצורך הנך פירות כי יותן קרינא ביה דניחא ליה בהך נפילה: בשביל שלא ילקה הכוחל. ונפלו על הקערה וממנו לפירות לא הוכשרו דלא ניחא ליה בהנך גשמים ובנפילמן: הא בשביל שיודח הכוחל. כגון שהיו נופלין סמוך לכוחל ונתן שם קערה שחביאם לכוחל: אינו ברי יוסן. ואע"ג דאחשבינהו לנורך הכותל חשיבות דמחובר לאו חשיבות הוא עד דליחשבינהו לנורך דבר תלוש כדאמרן: **חברא.** קשיא הך רישא לסיפא ותרי תנאי נינהו מר חשיב ליה תלוש להאי כותל ומר חשיב ליה מחובר מר חשיב ליה תלוש הואיל ולאו מחובר מעיקרו הוא שכבר היו אבניו תלושות וחברם בבנין ומר חשיב ליה מחובר והיינו מנאי דאמר לעיל: **חד חנא הוא.** ודכ"ע תלוש ולבסוף חברו הוי מלוש: בכוסל מערה. שהוא עשוי מאליו שחוקק הקרקע והכוחל עומד מאליו ומחובר מעיקרו הוא אבל בכוחל בנין שהוא מלוש בשביל שלא ילקה הכותל דלא ניחא ליה בהו אינו בכי יותן אבל בשביל שיודח דאחשבינהו לצורך כותל מכשרי זרעים לטומאה:

בדיעבד שפיר דמי והדר תני היה לור יולא כו': אלא לאו ש"מ כו'. והא מתניתין רבי היא דאי רבי חייא אפילו לכתחלה מכשיר: 10 לור יולא מן הכותל. היינו מחובר מעיקרו דמוקמי׳ ליה לקמן [ע״ב] בכותל

> אלא חוקק בקרקע והכותל עומד מאליו ורישא בתלוש ולבסוף חברו והאי דהדר תנא נעץ סכין בכותל איצטריך לאשמועינן דאף על גב דלא מבטל ליה אפילו הכי לכתחלה לא ישחוט. מחנה עומד מאליו שלא נטעו אדם שם אלא מעלמו עלה: בסרנא דפחרת. גלגל של יולרים של חרם ויש להם מוכני שמגלגלין בו כשחוקקין את הכלי: פחרא. חרם וחבירו בדניאל (ב) בחלומו של נבוכדנלר חסף די פחר: סרנה דפחרה. שחיטתו כשרה שאדם מגלגלו: דמיא. שחיטתו פסולה שהמים מגלגלין אותו ואין שחיטה זו מכח אדם ותנן לקמן (דף לא.) נפלה ושחטה שחיטתו פסולה דכתיב וזבחת ואכלת [דברים כז] מה שאתה זובה אתה אוכל כו': בכה ראשון. מיד כשנטל הדף המעכב את המים והתחיל לגלגל ובתחלת גלגולו שחט חמכח אדם שנטל הדף: בכה שני. לחחר שגלגלו המים חח הגלגל פעם ראשונה ושניה: דכפתיה. קשרו: דחשקיל עליה בידקח דמיח. שהפנה המים לעבור עליו וניערוהו: הייב. דהרגו ממש באותן המים והן הן כלי זיינו ולא הוי גרמא: בכה רחשון. שקשרו סמוך לשפת המים וכיון שנקב נקב בשפת המים מיד באו המים לפיו: אבל בכח שני. שקשרו ברחוק והמים הלכו שם אע"פ שהוא נקב הנקב והפכוי לשם פטור דגרמא בעלמא הוא: מאי קאמר. היכי יליף טעמא מהכא: חמר ליה וי"ו דכתיב אחופתא קאמר. כלומר טעם שאינו נכון האמר כמו שכותב וי"ו על הבקעת חוכולה מנותחת לפרקים מפני שיני הבקעת שהן עשויין חריצין חריצין ואינה חלקה. לשון אחר אותן חרילין קרי וי"ו. רבי חייא לטעמיה דמכשיר לעיל שחיטה במחובר: וקפריך גמרא והא קרא

קחמר: קרח וריווסיה דחברהם קמ"ל. שחש ונוהר שמח לח ימלח לור אפילו מחובר והביא עמו מאכלת: ל"א רב לא שמע דבריו של רבי אלא מקרא שמע יוצא מפיו ולא ידע על מה ואמר ליה רב לרבי חייא מאי קאמר רבי אמר ליה טעם הביא לשחיטה שנפסלה במחובר שומן המקרא אבל אינו עיקר אמר ליה והא קרא קאמר כו': לענין עבודת כוכבים. דקיימא לן (ע"ז דף מה:) שעובד את ההרים אינן נאסרים ההרים בכך דכתיב [דברים יב] את אלהיהם על ההרים שולא ההרים אלהיהם ה"מ הר דמחובר מעיקרו אבל תלוש ולבסוף חברו ומשחברו עבדו נאסר משום לא ידבק בידךים: המשחחוה לבית שלו. אבל של חברו אינו יכול לאסור: לענין הכשר זרעים תנאי היא. אי הוי מחובר אי הוה תלוש דאי אחשבינהו לגשמים בירידתן לצורך שום דבר ואחר כן נפלו פירות לתוכה אע"פ שלא ידע כשהוכשרו אותן פירות ולא ניחא ליה בההוא הכשר הוו מוכשרין דתנן בתחלת מסכת מכשירין (משנה א) כל משקה שתחלתו לרלון אע"פ שאין סופו לרלון מכשיר. וה"מ כי אחשבינהו בירידתן ללורך דבר תלוש אבל אי אחשבינהו ללורך

מערה שלא נבנה הכותל ע"י אדם

 ל) סנהדרין עו; ב) מנחות
פב: זבחים לו; ג) [זבחים
יעי], ד) ע"ז מו: [מעילה
כ], ה) שבת יל: מכשירין
פ"ד [מ"ג], ו) [שייך לדף טו
סע"צן, ו) בס"ל: והיפנץ, או: והפנו. מ) ודברים יגו. נו [ויקרא יא], גליון הש"ם גם' אמר רבי אלעזר תברא.

שבת דף לב ע"ב כתובות דף עה ע"ב כריתות דף כד ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) גם' דאמר רב המשתחוה לבית: (ב) תום' ד"ה לענין שנשרש ויונק :הקרקע

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תר"ה מנין לשחיטה וכו א] תד"ה מנין נשמיטי ועו דוריוומיה דאברהם קמ"ל. נ"ב עיין זבחים דף לו ע"ב מוס' ד"ה והתם ומנחות פב ע"ב תום' ד"ה ויקח וכו׳ ודוק:

מוסף רש"י

דכפתיה [']לחבריה. קשר ידיו ורגליו על שפת היס (סנהדרין עו:). ואשקיל עליה בידקא דמיא. הפנה את מרולת המים עליו (שם). חת מרונת המים עניו (שם). גירי דידיה הוא. הן הן חליו והכי הוא כזוכק בו חץ וכדמפרש ואזיל שהמים באים בכח ראשון עליו מיד כגון שהניחו סמוך לשפת הים והשפה מדרון (שם). בכח ראשון. כשפינה להם דרך ללד זה מיד נפלו עליו דהוי כחו (שם). בכח שני. שהניחו רחוק קלת ולא נפלו המים מיד בלאתו מגדרותיהן עליו אלא לאחר מכאן הלכו על המקום שהוא שם גרמא הוא ולא מכחו (שם). וי"ו דכתיב אאופתא. וי"ו על הנקעת, אות שאין ניכרת מפני שורות הנקעת שמפסיקות בה הפסקות הרבה, לשון אחר השורות עלמו קרי להו וו"ן שדומין לה, כלומר אין זה טעס (זבחים יט:). תלוש ולבסוף חברו. אבני בית תלושין ובנאן וחברן בקרקע הכופה על הכותל. שיורדין גשמים עליו (שבת יא:). הרי בכי יותן. דאחשבינהו להנך בכי יותן. דחחשבינהו נהנך משקין, הראה גדעתו שלניין להן, ואע"ג דלא ניחא ליה נפילה שנפלו על הפירות לאחר זמן, הוי מוכשרין דמנן (מכשירין פ"א) כל משקה (מכשירין פ"א) כל משקה שתחלתו לרלון אע"פ שאין סופו לרלון מכשיר (שבת שם).

שימה מקובצת

ל] דאמר רב המשתחוה לבית: כ] בשביל שלא ילקה הכותל. נ"ב עי' תוס' כריתות (ד' טו ע"ב): **גו** קנה אלא מעצמו עלה. בקצת . ס"י לא נמצא זה הלשון: ד] ובתחלת גלגולו שחט הוי מכח אדם: ד] וכולה מנותחת לפרקים פרקים מפני שיבי הבקעת: 1] טעם הביא לשחיטה שנפסלה במחובר וממקרא זה אבל אינו עיקר: ההרים אלהיהם: **זו** אין לי . אלא שמלאן בכלי מנין מילא מים לגבל בהן: מן אין לי אלא לשתיה מנין: ין והא ראמרי׳ בפסחים. נ״ב עי׳ אמור בפסחים. ניב ע זוס׳ (לקמן דף לא ע״ב): **ה**] אי לאו דאשקיל עליה :בדקא דמיא אח"כ ואמאי